

Ošetrovatelský model Florence Nightingalové

Teorie Florence Nightingalové

Florence Nightingalové

- pocházela z aristokratické rodiny
- od svého vzdělaného otce získala na tehdejší dobu pro ženu velmi dobré vzdělání
- absolvovala ošetrovatelské vzdělání v Německu
- v roce 1853 se stala správkyní Hospital for Invalid gentleman v Londýně
- v době krymské války se zúčastnila mise v Turecku, kde ošetřovala a učila ženy, jak ošetřovat raněné
- po válce se vrátila do Anglie, kde získala ocenění královské rodiny

Florence Nightingalové

- její práci ocenila nadace, která ji umožnila založit nemocnici St. Thomas Hospital and King s College Hospital v Londýně
- během svého života se věnovala sociální a zdravotním otázkám, reformě hygieny v armádě, fungování vojenských nemocnic a zdravotní péči o chudé v Anglii
- napsala publikace: Poznámky o vlivech na zdraví, efektivita, nemocniční péče v britské armádě, Poznámky o nemocnicích, Poznámky o stavu hygieny v indické armádě, Život a smrt v Indii
- celý život bojovala za změny zdravotní péče

Florence Nightingalové

- byla oceněna vícero vyznamenáním ve vlasti i v cizině
- rozeznala problémy vznikající následkem industrializace v Anglii
- definovala ošetřovatelství jako poslání

Ošetřovatelská teorie

- je zaměřena prostředí, které chápala z tělesného, emočního a sociálního aspektu
- zajímala se o zdravé prostředí, které je nezbytnou podmínkou účinné ošetřovatelské péče
- zdravé prostředí obsahuje 5 základních součástí: čistý vzduch, čistá voda, vyhovující kanalizace, čistota a světlo
- teorie prostředí je doplněna i o problematiku týkající se tepla, ticha a diety

Ošetřovatelská teorie

- *Management maličkostí*
 - má chránit pacienta před tělesným a duševním poškozením
 - podle ní je sestra zodpovědná za prostředí i tehdy, když fyzicky chybí, protože musí dohlížet na ty, co pracují v její nepřítomnosti

Ošetrovatelská teorie

- je zaměřena na pacienta = osoba v prostředí, ve které se má uzdravovat
- doporučuje ošetřování, které má u pacienta podněcovat způsob, jak se má v případě, že je to možné, starat se o sebe, jak má sestra s pacientem spolupracovat při jeho uzdravování
- je zaměřena na zdraví (jako stav pohody a schopnosti využít možnosti pacienta)
- zdraví se má udržet prostřednictvím prevence onemocnění a kontroly prostředí

Teorie obsahuje 3 vztahy

- prostředí pacienta
- péče o pacienta
- péče o prostředí

Teoretická východiska

- humanistická idealistická náboženská
filozofie
- matematika, statistika
- empirická analýza
- Dickensovy komentáře a informace o stavu společnosti, o potřebě sociálních a zdravotních reforem

Předpoklady

- prostředí je odrazem momentálního stavu společnosti
- fyzikální prostředí je zdroj infekce, nečistota a vlhkost jsou hlavní původci nemoci
- zdravé prostředí je nezbytné pro správné ošetřování
- zdraví je to nejcennější, co každý člověk má
- nemoc je nápravný proces, kterým reaguje příroda na nesprávný způsob života jedince, je reakcí přírody na podmínky, ve kterých se jedinec nachází a úpravou prostředí je možné v tomto procesu dosáhnout pro nemocného prospěch

Předpoklady

- ošetrovatelství zahrnuje úpravu prostředí, výživy a zachování energie nemocného
- ošetrovatelství není vymezené ani formulované lékařským rozhodnutím
- sestra je vzdělaný, tvořivý a samostatný odborník, který není zcela nezávislý na lékaři

Hlavní jednotky

- Cíl ošetřovatelství
- Pacient/klient
- Role sestry
- Zdroj potíží
- Ohnisko zásahu
- Způsob intervence
- Důsledky

Metaparadigmatické koncepce

- **Osoba** – je multidimenzionální bytost, má životní sílu, jež mu umožňuje vypořádat se s nemocí a navrátit zdraví
- **Prostředí** – zahrnuje vnější podmínky, které působí na život a vývoj jedince
- **Zdraví** – je stav, kdy se jedinec cítí dobře
- **Ošetřovatelství** – je souhrn činností, které poskytují nemocnému co nejvhodnější podmínky pro přirozenou léčbu

Koncepce teorie

Prostředí

- je ústředním pojmem
- zahrnuje přírodní a zdravé prostředí
- **Přírodní prostředí**
- tvoří jádro
- zahrnuje fyzické, emocionální a sociální
- **Zdravé prostředí**
- je nezbytnou podmínkou
- patří do něj: čistý vzduch, čistá voda, čistota prostředí, světlo a funkční kanalizace

Koncepce teorie

Vztahy

- jedinec – prostředí
- sestra – prostředí
- sestra – nemocný

Všeobecná pravidla pro praxi a rozvoj ošetrovatelství

- *Všeobecnost* – znamená vytvoření všeobecných návodů pro sestry
- *Přesnost* – na základě zkušeností
- *Zdůvodnitelné následky* – jde o usměrnění sestry jednat jménem pacienta i sebe
- *Lidská kreativita a univerzální humanita* – s potenciálem a schopností pro růst a změnu

- myšlenky a teorii ošetrovatelství, kterou vytvořila, jsou důležité i po 150 letech
- jsou ošetrovatelským modelem i pro současnost
- zvláštností je, že dnešní problémy prostředí a zdraví jsou také aktuální

Ošetrovatelský model Virginie Hendersonové

**Teorie základní ošetrovatelské
péče**

Virginia Hendersonová

- vyrůstala ve Virginii, kde její otec působil jako právník
- zájem o ošetrovatelství u ní vznikl během 1. světové války
- začala studovat v Armádní ošetrovatelské škole ve Washingtonu
- v roce 1926 začala navštěvovat Učitelství na Kolumbijské univerzitě
- dosáhla Bc. a Mgr. studia v oblasti ošetrovatelského vzdělání
- vyučovala v Učitelství s důrazem na klinickou praxi a využití analytického procesu

Virginia Hendersonová

- později působila v ošetrovatelském výzkumu na prestižní univerzitě v Yale
- vedla Nursing studies Index Project, který sponzorovala Yalská univerzita
- je držitelkou ocenění za její výjimečný přínos v ošetrovatelství
- publikovala: Povaha ošetrovatelství, Základní principy ošetrovatelské péče

Ošetrovatelský model

- Byl formulován na základě mnoha vlivů:
 - základní příprava v Armádní ošetrovatelské škole
 - neosobní charakter péče
 - sestry jako asistentky lékaře
 - důraz se kladl na nemoc, diagnostiku a léčebný režim

Oš. model vycházel z názoru

- že jedinci mají biologické, psychologické, sociální a duchovní potřeby
- oš. péče musí odpovídat na tyto požadavky
- má se uplatňovat individuální přístup k pacientům

Teoretická východiska

- poznatky z fyziologie, psychologie, sociologie
- učebnice B. Harmer: Principy a zásady ošetrovatelství
- názory A.W. Goodrich
- práce C. Stackpole a C. Bernarda z oblasti fyziologie a psychosomatické medicíny
- práce E. Thorndika z psychologie a výzkumu základních lidských potřeb
- práce G. Deavera, fyzioterapeuta
- práce I. J. Orlando

Předpoklady

- Ošetřovatelství je zakotvené v potřebách lidstva (B. Harmer)
- Péče o nemocné jen podle služebních předpisů je nedostačující a ošetřovatelství by nemělo být podřízené medicíně (A.W. Goodrich)
- Definice ošetřovatelství by měla obsahovat posouzení principu fyziologické rovnováhy, protože citová rovnováha je neoddělitelná od rovnováhy v oblasti fyzické, emoce jsou naší interpretací reakce buněk na výkyvy chemického složení mezibuněčných tekutin (C. Bernarda)

Předpoklady

- Mnohé základní potřeby jedince nejsou v nemocnici uspokojené (E. Thorndika)
- Cíl všech snah zdravotnického týmu spočívá v získání samostatnosti a nezávislosti pacienta/klienta (G. Deavera)
- Sestra se lehko dopustí chyby při uspokojování potřeb pacienta/klienta, pokud si svůj výklad potřeb pacienta/klienta nekonfrontuje s jeho výkladem (I. J. Orlando)

Hlavní jednotky

- Cíl ošetrovatelství
- Pacient/klient
- Role sestry
- Zdroj potíží
- Ohnisko zásahu
- Způsob intervence
- Důsledky

Metaparadigmatické koncepce

- **Pacient** – je jednotlivec vyžadující pomoc k dosažení zdraví a soběstačnosti anebo klidné smrti (pacient a rodina je celek)
- **Zdraví** – ztotožňuje se soběstačností
- **Prostředí** – je celek všech vnějších podmínek a vlivů, které působí na život a vývoj organismu
- **Oš. péče** – je individualizovaná a respektuje jedinečnost každého člověka a jeho potřeb

Koncepce teorie

- je tvořena čtyřmi základními složkami:
 - biologickou
 - psychickou
 - sociální
 - spirituální
- jsou souhrnem 14 elementárních potřeb

14 základních komponentů oš. péče

1. Normální dýchání
2. Adekvátní přijímání vody a stravy
3. Vylučování tělesných výměšků
4. Pohyb a udržení žádané polohy
5. Spánek a odpočinek
6. Výběr vhodného oblečení, oblékání a svlékání
7. Udržení tělesné teploty
8. Udržení tělesné čistoty a ochrana celistvosti těla
9. Odstranění rizik z prostředí a rizik případného poranění jiných

14 základních komponentů oš. péče

10. Komunikace s okolím, vyjadřování emocí, potřeb, strachu nebo názorů
11. Světonázor, věrovyznání
12. Smysluplná práce
13. Zábava, hra nebo účast na různých formách odpočinku, rekreace
14. Učení, odhalování nového nebo zájem, který vede k normálnímu rozvoji zdraví a používání vhodných zdravotnických pomůcek

Formulování modelu

- vychází z názoru, že dokud je člověk zdravý, je schopen si sám uspokojovat všechny potřeby
- v době nemoci, v určitých obdobích životního cyklu, nemůže člověk uspokojit své potřeby sám, potřebuje pomoc druhých
- právě v tomto období má jedinečnou úlohu sestra, která má pomáhat člověku vykonávat ty aktivity, které přispívají k jeho uzdravení anebo ke klidné smrti

Podle definice a 14 komponent

- **došlo k pojmenování úlohy sestry:**
 - umožnily iniciovat i kontrolovat samostatné oš. intervence
 - plnit i terapeutický plán lékaře
 - je pracovat jako člen týmu bez zasahování do výkonu jedinečných ošetrovatelských činností

Posuzování potřeb v modelu

- sestra vychází ze 14 požadavků na základě komunikace a vzájemné dohody s pacientem
- jen ve stavech úplné závislosti, rozhoduje sestra za pacienta a ne spolu s ním
 - v první fázi posouzení – sestra spolu s pacientem společně posuzuje každou potřebu
 - ve druhé fázi – rozhodují, co je příčinou problému, který vyžaduje oš. péči

Základní oš. péče

- je péče, kterou vyžaduje jakákoli osoba bez ohledu na lékařskou diagnózu a terapii
- je odvozená z individuálních potřeb pacienta
- je ovlivněna podmínkami a patologickým stavem

14 komponentů základní oš. péče

1. pomoc P/K normálně dýchat
2. pomoc P/K při příjmu potravy a tekutin
3. pomoc P/K při vylučování
4. pomoc P/K při udržování optimální polohy
5. pomoc P/K při spánku a odpočinku
6. pomoc P/K při výběru vhodného oděvu, při oblékání a svlékání
7. pomoc P/K při udržování tělesné teploty ve fyz.rozmezích
8. pomoc P/K při udržování tělesné čistoty, upravenosti a ochraně pokožky
9. pomoc P/K vyvarovat se nebezpečí z okolí a předcházet zranění sebe i druhých

14 komponentů základní oš. péče

10. pomoc P/K při komunikaci s ostatními, vyjadřování emocí, potřeb, strachu nebo názorů
11. pomoc P/K při vyznávání jeho víry
12. pomoc P/K při práci a produktivní činnosti
13. pomoc P/K při odpočinkových a rekreačních aktivitách
14. pomoc P/K při učení, při objevování, uspokojování zvědavosti

Plán oš. péče

- je v každé ze 14 oblastí ovlivněný:
 - věkem
 - temperamentem
 - socio-kulturním postavením
 - tělesnými i duševními schopnostmi
 - patologickým stavem a symptomy
- by měl být modifikovaný v určitých intervalech
- musí být v souladu s medicínským plánem terapie

Vztahy při poskytování základní oš. péče

- vztah sestra – pacient/klient
- vztah sestra – lékař
- vztah sestra – zdravotnický tým

DĚKUJI ZA POZORNOST

